

ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΟ

ΒΟΡΕΙΟΝ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ

Ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἡ καλὴ τύχη, ἡ κάλλιον εἰπεῖν, ἡ Θεία Πρόνοια, μοὶ ἔδωκε τὴν εὐκαιρίαν νὰ εὐρίσκωμαι εἰς τὰς δύο τῆς Εὐρώπης γωνίας, τὰς πορρωτάτω διεστώσας ἀλλήλων, διότι μόλις ἀναχωρήσασα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐπιστρέψασα εἰς Ἀγγλίαν ἀνέλαβον πλοῦν ἀπὸ Hull παρὰ τὴν δυτικὴν τῆς Νορβηγίας παραλίαν εἰς τὸ Βόρειον Ἀκρωτήριο, τὸ κείμενον μακρὰν ἐντὸς τῆς Ἀρκτικῆς ζώνης. Πολλὴν χαρὰν μοὶ προὔξενησεν ἡ προσδοκία τοιοῦτου ταξιδίου. Ὁμολογῶ ὅτι τῷ ὄντι ἡσθάνθην εἰδὸς τι εὐσεβείας, συναισθανομένη ὅτι ἡ χώρα τὴν ὁποίαν ἐμέλλομεν νὰ ἴδωμεν ἦτο ἡ δευτέρα κοιτίς τοῦ ἀγγλικοῦ ἔθνους.—κοιτὶς σαλευομένη μὲν ὑπὸ ἀγρίων ἀνέμων, δωροῦσα δὲ εἰς τὸ ἐν αὐτῇ αὐξανόμενον βρέφος φύσιν στερεὰν καὶ ἰσχυράν. Ἀναγιγνώσκοντες ἀκριβῶς τὴν ἱστορίαν, μαθαίνομεν ὅτι οἱ τῶν Ἀγγλοσαξόνων πρόγονοι κατῴκουν πρότερον ἐν Γερμανίᾳ, νικηθέντων δὲ τῶν συμπατριωτῶν τῶν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, δὲν ἤθελον νὰ ὑποδουλωθῶσι καὶ ἔφυγον ἐκ τῆς πατρίδος εἰς τὰς θυελλώδεις ἀκτὰς τῆς Σκανδιναυίας· μὴ εὐρόντες δ' ἐπαρκῆ τροφήν, διέβησαν τολμηρῶς τὴν βορείαν θάλασσαν, τινὲς μὲν ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν εὐφορον Ἀγγλίαν, ὅπου κατεδούλωσαν τοὺς πλείστους τῶν αὐτοχθόνων Κελτικῶν Βρεταννῶν, τινὲς δὲ εἰς τὴν Νορμανδίαν, ὅπου ἐξεπαιδεύθησαν ὑπὸ τῶν ἐξηγουενομένων Γάλλων καὶ προηποτιμάσθησαν νὰ καταδουλώσωσι τοὺς ὁμογενεῖς τῶν τοῦς ἐγκαταστημένους ἐν Ἀγγλίᾳ.

Τοῦτ' αὐτὸ συνέβη καὶ ἄλλοτε, ὑποταχθείσης τῆς Γερμανίας ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Καρόλου. Οὕτω μετῆνάστευσε τὸ ἰσχυρότερον καὶ ἀνδρειότερον μέρος τοῦ Σαξονικοῦ ἢ Γερμανικοῦ ἔθνους εἰς Ἀγγλίαν. Ἐὰν παραβάλωμεν τὸ ἔθνος τοῦτο πρὸς τὰ ἐκ Κελτικῆς ἢ ἐκ Λατινικῆς καταγωγῆς, εὐρίσκομεν ὅτι τὸ κύριον χαρακτηριστικόν του εἶνε ἡ εὐστάθεια, χαρακτηριστικὸν ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Moltke βασιζει ἀδιστακτικῶς τὰ σχέδιά του· καὶ ὅτι προὔξενησε τὸ τοῦ Ναπολέοντος παράπονον «Αὐτοὶ οἱ Ἀγγλοὶ εἶνε τόσο ἀμαθεῖς ὥστε δὲν ἀναγνωρίζουσιν ἑαυτοὺς νικηθέντας».

Πρὸς τούτῳ κληρονομεῖ ὁ Ἀγγλος ἀπὸ τῶν ἐκ Νορβηγίας προγόνων τοῦ πνεύμα τολμηρὸν καὶ μεγαλεπίβολον, παροτρυνόν αὐτὸν νὰ ζητῇ τὴν τύχην του εἰς τὰ ἀγριώτερα μέρη τῆς ὑψηλίου. Κληρονομεῖ ἐπίσης ἀγάπην πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ τούτου ἱκανὴ ἀπόδειξις εἶνε ἡ ἐπιθυμία παντὸς Ἀγγλόπαιδος νὰ ταξιδεύσῃ μίαν φορὰν τοῦλάχιστον ἐπὶ τοῦ πεφλημένου στοιχείου, εἴτε ἐγεννήθῃ οὗτος ἐν τοῖς πτωχοτάτοις μέρεσι τοῦ Λονδίνου ἢ ἐν τινι τῶν μεσογείων ἐπαρχιῶν.

Ἡ πρώτη προετοιμασία μας διὰ τὸ ταξίδιον ἦτο νὰ σπουδάσωμεν ὀλίγον τὴν Νορσικὴν γλῶσσαν οὐχὶ μὲν βαθέως, ἀλλ'

ἀρκούντως ὅπως μὴ θεωρώμεθα πολὺ ἀμαθεῖς εἰς ξένην χώραν. Τοῦτο ἦτο εὐκολώτατον διότι ἡ γλῶσσα αὕτη εἶνε ἀδελφὴ τῆς Ἀγγλικῆς καὶ τῆς Γερμανικῆς· ἐφαίνετο δ' ἡμῖν κρίκος ἀλύσσεως συνδέων ἀμφοτέρους. Ὑπάρχουν πολλαὶ ἀγγλικάι ἐκφράσεις, τὰς ὁποίας συνειθίζομεν νὰ κατακρίνωμεν ὡς χυδαίας ἢ ἐξ Ἀμερικανικῆς καταγωγῆς, ταύτας δὲ διδασκόμεθα ὑπὸ τῆς Νορσικῆς γλώσσης νὰ τιμῶμεν ὡς κλασικὰς καὶ ὡς ἐχούσας σπουδαίαν θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀναπτύξεως τῆς μητρικῆς ἡμῶν γλώσσης.

Ἀναχωρήσαμεν ἐκ Hull τῇ 11|23 Ἰουλίου, διὰ πλοίου τῆς Ἑταιρίας Thomas Wilson and Co καλουμένου Domino καὶ καταρτισθέντος ἐπίτηδες διὰ τὸ ταξίδιον τοῦτο, δὲν ἐγένοντο δὲ δεκτοὶ ἕτεροι ἐπιβάται, ἐκτὸς τῶν μελλόντων νὰ πλεύσωσι πρὸς τὸ Βόρειον Ἀκρωτήριο. Εἴμεθα τεσσαράκοντα ἐξ τὸν ἀριθμόν. Ἡ θάλασσα ἦτο γαλήνιος, ὁ δὲ οὐρανὸς ὀλίγον νεφελώδης. Τὴν πρώτην ἡμέραν δὲν εἶδομεν τὴν στερεὰν καὶ, ἐπειδὴ ἦτο Κυριακή, εἶχομεν μικρὰν θρησκευτικὴν ἀκολουθίαν ἐν τῇ μεγάλῃ αἵθουσῃ, λειτουργοῦντος ἐπιβάτου ἱερέως τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας.

Ἀξιοσημείωτοι ἦσαν αἱ δυσμαὶ τοῦ ἡλίου, καταδύοντος εἰς τὴν θάλασσαν ὡς μεγάλη σφαῖρα καὶ ἀφίνοντος ὀπισθεν τοῦ ἀπώχρωςιν, ἡ ὁποία ἐγένετο βαθμηδὸν βαθύτερα καὶ λαμπρότερα· τὸ λυκαυγὲς διήρκεσε σχεδὸν δύο ὥρας.

Τὴν ἐπιούσαν εἶχομεν δεξιὰ τὴν τῆς Νορβηγίας παραλίαν καὶ ἀριστερὰ πολλὰ βραχώδη νησίδια. Μετὰ ταῦτα περὶ τὴν ὀγδόην τῆς πρωίας εἰσῆλθομεν εἰς στενὸν μυχόν, χρησιμεύοντα ὡς λιμένα τῆς ὥραιας πόλεως Stavanger. Αἱ οἰκίαι τῆς εἶνε ξύλιναι, ποικίλως χρωματισταὶ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διώροφοι μὲ στέγας ἐξ ἐρυθρῶν κεράμων. Ἐνδὸν τῶν ὑαλίνων καὶ στιλβόντων παραθύρων τῶν διακρίνεται σειρὰ γαστρῶν, μετὰ τῶν ποικιλωτέρων ἀνθέων. Αἱ ὁδοὶ εἶνε παρὰ πολὺ καθαραί, καλῶς ἐστρωμέναι καὶ ἀρκούντως εὐρεῖαι, τὰ δὲ μικρὰ αὐτῆς καταστήματα παρέχουν μόνον τὰ χρήσιμα ἀντικείμενα. Ὅπισθεν ἀνελίσσεται πανόραμα ὑψηλῶν καὶ τραχέων ὀρέων, καὶ πέριξ πολλὰ κατάφυτα νησίδια, ἅτινα ἱκανῶς ἐθαυμάσαμεν, διότι ἡ φιλότατη πατρίς μας ἐν ἀντιθέσει κέκτηται τὴν τῆς θαλάσσης ἡγεμονίαν. Οἱ κάτοικοι τῆς Stavanger ὡς καὶ ὅλοι οἱ συμπατριῶταί των ἐφάνησαν ἡμῖν ἡσυχοὶ καὶ σεμνοὶ ἄνθρωποι, ὧν ἡ προσωπικὴ ἐκφρασις δεικνύει ὅτι ἐνδιαφέρονται περὶ τῆς ἐργασίας πολὺ περισσότερο ἢ περὶ τῶν τέρψεων. Ἐν τῇ μικρᾷ μητροπολικῇ ἐκκλησίᾳ παρετηρήσαμεν μίαν εἰκόνα τῆς 13 ἑκατονταετηρίδος, παριστῶσαν τὴν τοῦ Σωτῆρος σταύρωσιν, ἐν ᾗ ἡ Παναγία καὶ τ' ἄλλα παρόντα πρόσωπα φοροῦσι τὴν ἀρχαίαν τῆς Νορβηγίας ἐνδυμασίαν, δηλαδή μέλαιναν ἐσθῆτα μετὰ λευκῆς ποδιᾶς καὶ μεγαλοπρεποῦς ἀκάμπτου λινῆς σούφρας (frilio), περὶ τὸν τράχηλον καὶ τοὺς καρπούς καὶ ἐν γένει τὸ σύνολον τῆς περιβολῆς εἶνε λίαν ἀνάρμωστον. Ἡ ἐθνικὴ θρησκεία τῆς Νορβηγίας εἶνε τῶρα, ὡς γνωστόν, ἡ Λουθηρανὴ, ἡ δ' Ἐκκλησία διαφέρει ἀπὸ τῆς τῶν Γερμανῶν, καθόσον διευθύνεται ὑπὸ τιτλοφόρων ἐπισκό-

πων. Ἡ τῆς **Stavanger** μητρόπολις κατέχει τὴν δευτέραν θέσιν παρὰ ταῖς τῆς Νορβηγίας ἐκκλησίαις ὡς πρὸς τὴν καλλονήν· ἐπειδὴ ἐκτίσθη πρὸ τῆς μεταρρυθμίσεως ἀφιερῶται εἰς τὸν ἅγιον **Suetonius** ἢ **Swithin** τὸν τῆς **Winchester** ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπίσκοπον, οὗτινος τὸ ὄνομα διατελεῖ ἔτι παρ' ἡμῖν ὡς τὸ τοῦ τῶν βροχῶν προστάτου.

Ἀναχωρήσαντες ἐκ **Stavanger** τῇ μεσημβρίᾳ εἰχομεν γαλήνιον καὶ εὐάρεστον πλοῦν μεταξὺ τῆς παραλίας καὶ τῶν νησιδίων, ἐπὶ τῶν ὁποίων εὐρίσκονται διεσπαρμένα πολλὰ πρᾶσινα χλοήφορα μέρη, τὰ ὁποῖα ἔτερψαν τοὺς ὀφθαλμούς μας ἐν μέσῳ τῶν φαλακρῶν βράχων. Ἄν καὶ ἡ γῆ δὲν εἶνε ἐκεῖ γόνιμος, εἶδομεν πολλὰς διωρόφους ξυλίνους οἰκίας ἀραιῶς τεταγμένας κατὰ συνετὸν μέτρον προλήψεως πυρκαϊῶν. Ὁ πλοῦς ἡμῶν ἦτο πολὺ δυσχερής, καὶ μόνον ἡ ἄκρα δεξιότης τῶν δύο πρωρέων μᾶς προσεφύλαξεν ἀπὸ δυστυχίας. Μίαν φοράν, ὅτε ἐπλησιάσαμεν εἰς πόλιν ὀνομαζομένην **HangerSund**, εἶδομεν αἰφνης ἰστιοφόρον πλοῖον εὐθὺς ἐμπρὸς τῆς πρῶρας διαπεραιῶν τὸν στενόν. Ὁ καλὸς μας πλοίαρχος ἀπέριψε τὸ σιγάρον του καὶ δραμὼν πρὸς τοὺς δύο πηδαλιούχους, διέταξεν νὰ σταματήσωσιν, οἱ δὲ δύο ἐπιβάται παρετήρουν ἀνησυχῶς μέχρις οὗ τὸ ὠρεῖον πλοῖον παρῆλθεν παρὰ τὴν πρῶραν μας. Ἀδιάκοπον ἐτήρουν δύο ἄνθρωποι τὴν τοῦ πηδαλίου στροφὴν, διότι ἔπρεπε πολλάκις νὰ στραφῇ τὸ μέγα ἀτμόπλοιον, καθόσον στιγμιαία ἀναβολὴ ἤθελε προξενήσει σύρραξιν ἐπὶ τῶν βράχων ἢ τῶν ὑφάλων. Συνεζητήσαμεν πολὺ διότι ἔχουν οἱ κάτοικοι τοιαύτης ἀφόρου χώρας τόσῳ καλὰς οἰκίας, ἐν ᾧ οἱ εὐτυχέστεροι υἱοὶ τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης ζῶσιν πολλάκις ἐν τῇ ἐνδείᾳ. Ὁ τῆς Νορβηγίας χωρικός εἶνε εὖρωστος, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἀπολαύει πολλῶν ἀπὸ τοῦ κλήματος, συγκεντρώνει ὅλας τὰς προσπαθείας του εἰς τὴν διακόσμησιν τῆς ἐστίας του. Ὅλην τὴν δειλὴν διήλθομεν τοποθεσίαν τῷ ὄντι μεγαλοπρεπεῖς. Ἐπλεύσαμεν διὰ λαβυρίνθου ἐκ νησιδίων, τῶν μὲν χθαμλῶν καὶ βραχυδῶν, κεκοσμημένων ὑπὸ λαμπρῶν πρασίνων κηλίδων, τῶν δὲ ὑψηλῶν ὀρέων, ὧν αἱ φαλακραὶ κορυφαὶ ἐστέφοντο ὑπὸ νεφελῶν, καὶ αἱ δειρᾶδες ἦσαν κατάφυτοι ὑπὸ πευκῶν. Τὰ κύρια τῆς ἡμέρας συμβάντα ἦσαν ἡ τοῦ ἡλίου δύσις, ἡ γενομένη περὶ τὰς ἑννέα καὶ τέταρτον, καὶ τὸ λυκαυγὲς, τὸ λοῦρον τὴν θάλασσαν, τὰ ἀπότομα ὄρη, καὶ τὸν διαυγῆ οὐρανὸν εἰς ῥεῦμα γλυκεῶς ὑπογρύστου φωτός, φωτὸς ὅπερ ἴσως ἐφάντασθημεν μόνον ὀνειρευόμενοι καὶ διαρκέσαντος ἐπὶ μίαν ὥραν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Τῇ πρωΐᾳ εὕρισκόμεθα ἐντὸς τοῦ λιμένος τῆς πόλεως **Bergen**, τῆς κειμένης ἐν εὐρυχώρῳ κόλπῳ, εἰς τοὺς πρόποδας ὑψηλῶν καὶ ἀποτόμων ὀρέων, ὧν αἱ κορυφαὶ σχηματίζουσι φανταστικὰ σχήματα. Αἱ ὁδοὶ καὶ αἱ οἰκίαι ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς τῆς **Stavanger**. Ἀξιοσημείωτοι ἦσαν αἱ μικραὶ λέμβοι, ἐν αἷς κωπηλατοῦσι συνήθως ἰσχυραὶ γυναῖκες. Μεγάλως ἠὲ χαριστήθημεν ἰδοῦσαι καθαρὸν οὐρανὸν ἐν πόλει ὅπου 250 ἡμέραι τοῦ ἔτους εἶνε βροχεραί. Ἡ **Bergen** ἔχει 35,000 κατοίκους καὶ μέγα ἐμπόριον ταρίχων ἰχθύων καὶ ἐλαίου τοῦ ἡπκτος τοῦ ὀνίσκου (**Wd liver oil**). Στέλλε-

ται ἀπ' αὐτῆς κατὰ δεκαπενθήμερον ἐν ἀτμόπλοιον μὲ ἀποίκους εἰς **New York**. Ἡ εἰσὸδος εἰς τὸν κόλπον γίνεται διὰ λαβυρίνθου νησιδίων.

Τὰ ἄλλα αξιοσημείωτα δὲν εἶνε πολλά. Συνίστανται ἐξ ἐνὸς μικροῦ μουσείου, ὅπου ἐκτίθενται ἀρχαιολογικὰ ἀντικείμενα, ὧν τὰ ὠραιότερα, καθ' ἡμᾶς, εἶνε κέρατα κοσμούμενα ὑπὸ ἀργυρῶν δακτυλίων, χρησιμεύοντα τοῖς **Wikings** ὡς ποτήρια, καὶ ὁμοιάζοντα πάρα πολὺ πρὸς σάλπιγγας. Μᾶς ἐνεποίησε βαθεῖαν ἐντύπωσιν ἡ θεὰ τόσων σεμνῶν φιλοπόνων σιωπηλῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι, στερούμενοι ἐπὶ πολλοὺς μῆνας τῶν ζειδῶρων τοῦ ἡλίου ἀκτίνων, ἔχουσιν ὅμως ὠραίας οἰκίας καὶ τακτικούς δρόμους. Εἶνε τῷ ὄντι θαῦμα, πῶς ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον ἔχει καταστήσῃ τοὺς ἀπογόνους ἀγρίων πειρατῶν πρᾶτους, τιμίους, δραστηρίους.

Ἀφήσαντες τὴν **Bergen** ἐπλεύσαμεν πρὸς **Borrah** μεταξὺ τῆς παραλίας καὶ τῶν νησιδίων, ὧν ἄμφοτέρων μιᾶς σειρᾶς ἀμόρφων μελανῶν φαλακρῶν βράχων, ὁμοίων πρὸς μεγάλους ὄγκους σιδήρου. Πρὸς τὴν ἐσπέραν ἡ θάλασσα, στίλβουσα ὑπὸ τὰς τοῦ ἡλίου ἀκτίνας παρείχε χρώματα τόσῳ περιέργῳ ὥσθι ἦτο πλήρης ποικίλων φυκῶν. Τοῦτο δὲ ἦτο μόνον ὀπτική ἀπάτη. Ὁ ὀρίζων ἦτο παρὰ πολὺ βαθύτερος παρὰ τὸ σῦνηθες, καὶ ὁ Ὠκεανός, ὅταν διάλειμμα ἐν τῇ τῶν νησιδίων ζώνῃ μᾶς παρείχεν ἐλευθέραν τὴν θέαν αὐτοῦ, ἀμέσως πρὸ τῆς τοῦ ἡλίου δύσεως, παρείχε χρῶμα λευκὸν ὡς γαλακτος, ἐν ᾧ ὁ οὐρανὸς ἐστίλβε χρυσοῦς καὶ ῥεδόχρους. Ἐκαθήμεν ἐπὶ τῆς πρῶρας, κεχωρισμένη τῶν ἄλλων ἐπιβατῶν καὶ παρετήρουν τρία *καλυβάκια* ἐπὶ τῆς πετρώδους καὶ ἀφύτου παραλίας. Ἐνίοτε ἐβλέπομεν λέμβον τολμηρῶν ἀλιέων κινδυνεύοντων τὸν βίον των πρὸς πορισμὸν τροφῆς.

Τὴν ἐπιούσαν εὕρισκόμεθα ἐντὸς τοῦ *fiord* τοῦ **Molde**. Εἶνε τὸ *fiord* στενὸς μυχὸς τῆς θαλάσσης περαιούμενος μακρὰν εἰς τὴν στερεάν, οὗ τὰ ὕδατα εἶνε ἐν μέρει μὲν θαλάσσια, ἐν μέρει δὲ γλυκέα. Δυνάμεθα ἐπίσης νὰ παραβάλωμεν αὐτὸ πρὸς μικρὰν λίμνην, ἥς ὁμοία ἄκρα εἶνε ἀναπεπταμένη πρὸς τὴν θάλασσαν. Ὁ **Molde Fiord** ἔχει μῆκος 56 ἀγγλικῶν μιλίων περίπου, ὁμοιάζει πολὺ τῇ **Lucerne**, τῇ λίμνῃ τῇ ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ κυκλοῦται ὑπὸ χιονοσκεπῶν ὀρέων 2000 καὶ 6000 ποδῶν τὸ ὕψος, καταποικίλτων ὑπὸ μελανῶν πευκῶν. Αἱ ὄχθαι παρέχουν ὀλίγον πράσινον χόρτον, καὶ ὀλίγας ξυλίνους χρωματιστὰς ἐρυθρὰς οἰκίας. Αἱ οἰκίαι δὲν εἶναι στεγασταὶ ὑπὸ κεράμων ἢ σχιστολίθων, ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀλλ' ὑπὸ πρασίνης χλόης παρεχούσης ὕλην τῷ θεριστῇ, ἐνίοτε δὲ ὑπὸ πρασιᾶς ἀγρίων μαργαριτῶν ἢ πανσέδων.

Ἐσταματήσαμεν ἐπὶ πλευρᾷ τινος τῆς λίμνης, παρ' ἣν τὰ ὄρη ἦσαν τὰ πλεῖστα ἀπότομα καὶ τὰ ὕδατα διαυγέστατα, καὶ ὁπόθεν εἶδομεν τινὰς *glacier*. Ἐξεληθόντες εἰς τὴν μικρὰν κωμόπολιν **Veblungsnaes**, εὔρομεν ὅτι σχεδὸν ὅλαι αἱ ἄμαξαι ἢ *carrioles* αὐτῆς εἶχον ἤδη μισθωθῇ ὑπὸ τῶν συνοδοιπόρων μας, καὶ δὲν ὑπελείπετο δι' ἡμᾶς εἰ μὴ ἄμαξάκι διτροχὸν καὶ ἐντὸς τούτου ἐπέβημεν τρεῖς κυρίαι καὶ εἰς κύριος.

Τὸ εὐσαρκον ἱππάριον (*pony*) ἦτο ἀντικείμενον γέλωτος εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους συννητήσαμεν, διότι μόλις ἱκανὸν νὰ βαδίξῃ ὑπὸ βάρους τοιοῦτον, ἐβάδιζε τόσον ἀργά, ὥστε οἱ πεζοὶ μᾶς ἐπρόφθανον. Διήλθομεν κοιλάδα κειμένην ἐντὸς ὑψηλῶν καὶ ἀποτόμων χιονοσκεπῶν ὄρεων, ὑπὸ μυριάδων θυελλῶν ἠύλακισμένων, καὶ ὁμοιοζόντων οὐκ ὀλίγον πρὸς τὴν ῥάχιν τοῦ Χελμού, τοῦ τῆς Πελοποννήσου ὄρους. Πρὸς μεσημβρίαν εἶχμεν ὀλίγον καύσωνα, ἃν καὶ ἀποσπάσματα τῆς χιόνος ἔκειντο ἐγγὺς τοῦ δρόμου ἡμῶν. Ἡ κοιλάς ἦτο κατάφυτος ἀπὸ δεινὰ ἄλγη, λεπτοκάρυα, ἄγρια ῥόδα καὶ μεγάλας χαριέσσας σημύδας. Ἡ ἀμαξίτη ὁδὸς ἦτο λίαν καλὴ καὶ μάρτυρες τῆς τοῦ χειμῶνος δριμύτητος ἦσαν τὰ χιονοκάρατρα, ἅτινα κατέκειντο ἐπὶ τῆς γῆς. Τέλος ἐφθάσαμεν εἰς **Gaard-aak**, χωρίον, ἐν τῷ ὁποίῳ προσεδοκῶμεν νὰ εὕρωμεν περίφημον ξενοδοχεῖον, ἀλλ' εὗρομεν ὅτι τοῦτο εἶχε μεταβληθῇ εἰς ἰδιαιτέρον οἶκημα, καὶ ὅτι πολλὰ μίλια μᾶς διεχώριζον ἀπὸ ἄλλου χωρίου. Τούτου ἕνεκεν ἐπεστρέψαμεν εἰς **Bellungo-naes** διὰ τοῦ πλοίου μας. Ἀποτίουσαι τὴν τῆς ἀμαξίτης τιμὴν, παρετηρήσαμεν ἐν ἔθιμον τῶν χωρικῶν τῆς Νορβηγίας, οἵτινες, ὁπόταν λαμβάνωσιν χρήματα ἀπὸ κυρίου ἢ κυρίας τινός, δὲν προφέρουσι καμμίαν λέξιν εὐχαριστήσεως, ἀλλ' ἐν ἄκρῳ σιγῇ κρατοῦσι τὴν χεῖρα τοῦ δίδοντος· ἐκεῖνος ὑποθέτει ἴσως, ὅτι ὁ χωρικός θὰ φέρῃ ταύτην εἰς τὰ χεῖλη του, ὡς εἶχε κάμει Αὐστριακὸς τις, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀρκεῖται μόνον νὰ τὴν σείῃ ἐλαφρῶς. Οὐδεὶς τῶν συμπατριωτῶν μας, ἐλπίζομεν, ὅτι εἶνε τόσον ὑπερήφανος, ὥστε νὰ ἀποκρούσῃ τὴν τοιαύτην ἀπόδειξιν εὐμενείας.

Τὴν ἐπιούσαν ἐπλεύσαμεν εἰς **Molde** τὴν πόλιν, τὴν δοῦσαν τὸ ὄνομά της εἰς τὸ *fiord*. Ὁ πλοίαρχος ἐσκόπευε νὰ σταματήσῃ ἐκεῖ μόνον δύο ὥρας, ἵνα ἐπωφεληθῇ τῆς παλιρροίας τῆς εἰς **Trondheim**. Τινὲς ἐξ ἡμῶν ἠθελήσαμεν νὰ ἀναβῶμεν τὸ ὄρος **Molde hei**, διὰ νὰ ἴδωμεν μίαν ἐκ τῶν μεγαλοπρεπεστάτων ὑπόψεων τῶν ἐν Νορβηγίᾳ. Ἐζήτησα πληροφορίας περὶ τούτου, καὶ Κύριός τις, μέλος τῆς περιφήμου ναυτικῆς Ἑταιρείας τοῦ **Sloyd** μὲ ἀπέτρεψεν ἀπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως, λέγων ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀναβῶμεν καὶ νὰ καταβῶμεν ὄρος 1350 ποδῶν τὸ ὕψος ἐντὸς δύο ὥρων. Ἐγὼ ἐν τούτοις ἀνέβην, συμβουλευμένη τὸ ὠρολόγιόν μου καὶ συνοδευμένη ὑπὸ τριῶν ἄλλων κυριῶν καὶ πολλῶν κυρίων, πρὸς τούτοις καὶ ὑπὸ τινων οἵτινες παρητήθησαν εἰς τὸ ἡμισυ τοῦ δρόμου. Ἡ ἀνάβασις ἦτο ἐπίπονος, ὅχι τόσον ἕνεκα τῆς ἀνωμαλίας καὶ τοῦ βελτώδους τῆς τρίβου, ὅσον ἕνεκα τοῦ μεγάλου καύσωνος, τὸν ὁποῖον ἡ τοῦ ἀέρος ὑγρασία καθίστα ἀφόρητον. Φθάσαντες εἰς τὴν κορυφὴν ἐντὸς μιᾶς ὥρας, ἐλάβομεν λαμπρὰν ἀμοιβὴν διὰ τοὺς κόπους μας, διότι σπανίως ἀπηλάυσαμεν θεᾶς τόσον μαγευτικῆς. Κάτωθεν ἐξετείνετο τὸ **fiord**, εἰς ἑκτασὶν 30 μιλίων, μὲ ὕδατα διαυγῆ ὡς κάτοπτρον ἐν μέσῳ, πετρῶδη τινὰ νησίδια, καὶ εἰς τὴν ὄχθην, ἀντικρὺ ἡμῶν ἐκτεταμένη σειρὰ γιγαντιαίων, μαύρων πευκοέντων, χιονοσκεπῶν ὄρεων, ὧν αἱ κορυφαὶ ὑψοῦντο ἐν ἀνωμά-

λοις ἀλλοκότοις μορφαῖς, ἐν ᾧ ἀναρίθμητοι καταρράκται ἐπιπτον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν λιμνώδη κόλπον. Στρέψαντες τοὺς ὀφθαλμούς μας εἰς τὸ ἄλλο μέρος, τὸ δυτικόν, εἶδομεν τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, τὴν ζώνην τῶν νησιδίων, τὴν προστατεύουσαν ἀπὸ θυελλῶν, καὶ τὴν παραλίαν τῆς Νορβηγίας, ἣτις παρείχεν ἡμῖν πολλὰς ἐλπίδας γαληνίου πλοῦ εἰς τὸ Βόρειον Ἀκρωτήριον. Ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸ πλοῖον δέκα λεπτὰ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του. Τὸ ἐσπέρας ἦτο βροχερὸν καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶδομεν τὸν ἥλιον, εἶχομεν μικρὸν χορὸν ἐν τῇ τῆς πρώρας αἰθούσῃ. Ἐν ᾧ ἐγευματίζομεν, ἤκουσα αἴφνης τὴν κραυγὴν **whole, whole**: κῆτος! κῆτος! Ἐπήδησα εἰς τὸ κατὰστροφμα, ἀλλὰ δυστυχῶς εἶδον μόνον ἓνα δελφίνα.

Τὴν ἐπιούσαν ἐφθάσαμεν πολὺ πρῶτ' εἰς **Trondheim**, ἣτις εἶνε ὁλβία ἐμπορικὴ πόλις, μὲ εὐρυχώρους καὶ καθαράς ὁδοὺς καὶ ὠραίας ζυλῖνας οἰκίας, ἀλλὰ μὴ κειμένη εἰς θέσιν τόσον γραφικὴν ὡς τὴν τῆς **Bergen**. Ἐπορεύθημεν ἀμέσως δι' ἀμαξίτης, ἵνα ἴδωμεν τὸν περίφημον καταρράκτην τοῦ **Nerfos**, διήλθομεν κοιλάδα παρὰ πολὺ εὐφορον, πλήρη μικρῶν πρᾶσινων βουνῶν καὶ ὠραίων ἐπαύλεων. Ἡ θεὰ τῶν θεριστῶν τῶν συναθροιζόντων τὸν ξηρόχορτον καὶ ὁ ὑπερβολικὸς καύσων κατέστησε περιεργὸν τὴν ἰδέαν ὅτι εὕρισκόμεθα σχεδὸν κατὰ τὸν 64ον βαθμὸν τοῦ πλάτους. Ἡ προσέγγισις ἡμῶν εἰς τὸν καταρράκτην ἦτο δυσχερεστάτη, διότι ἔπρεπε νὰ καταβῶμεν λασπώδη ὄχθην. Ὁ καταρράκτης ὁμοιάζει πολὺ τοῦ Ῥήνου πλησίον εἰς **Schaffhausen** ἐν Ἑλβετίᾳ. Τὰ ὕδατά του πίπτουν ἀπὸ μεγάλων βράχων εἰς βάθος 100 ποδῶν, ὑψοῦνται δὲ πάλιν ἐν μορφῇ νεφέλης ἀφροῦ.

Ἡ τῆς **Trondheim** μητροπολιτικὴ ἐκκλησία ἐκτίσθη ὑπὸ Ἀγγλῶν ἀρχιτεκτόνων τῇ 12ῃ ἑκατονταετηρίδι, οὕσα λαμπρὸν παράδειγμα τῆς γοτθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἐν αὐτῇ ἐστέφοντο οἱ τῆς Νορβηγίας βασιλεῖς καὶ ἐκεῖ ἐθάπτοντο πρὸ τῆς 13ης ἑκατονταετηρίδος.

Ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ **Trondheim** περὶ τὰς τέσσαρας μ.μ. Τὸ πλοῖον μεταξὺ τῶν νησιδίων ἦτο λίαν ἐπικίνδυνον. Τὴν νύκτα εἶχομεν ῥαγδαίαν βροχὴν.

Τὴν ἐπιούσαν ἐσταματήσαμεν περὶ τὴν ἐνάτην ἐγγὺς περιέργου ὄρους, ὀνομαζομένου **Sorghaetta** (ἄγορας πίλος). Ἐχει τρόπον μορφῆς πίλου, καὶ εἶνε διάτρητον ἔχον μεγάλην ὀπήν, διὰ τῆς ὁποίας φαίνεται καλῶς ἡ θάλασσα καὶ τὰ νησίδιά της ὡς διὰ τηλεσκοπίου. Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι διωκομένης μιᾶς γίγαντος ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου της, ὁ ἀδελφός της ὑπερήσπισεν αὐτήν, καί, διὰ βέλους βληθέντος ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου, τοῦ ὀνομασθέντος **Hestmand** (ἱππεύς) ὁ διαπερασθεὶς πῖλος τοῦ μετεβλήθη ἀμέσως εἰς αὐτὸ τὸ ὄρος, ἐν ᾧ ἡ γίγας ἐγένετο ἄλλο ὄρος, ὀνομασθέν **Lecko**. Τινὲς ἐξ ἡμῶν ἀνέβημεν εἰς τὴν ὀπήν, ἣτις κεῖται εἰς ὕψος 400 ποδῶν ὑπεράνω τῆς θαλάσσης, καὶ εὗρομεν ὅτι ὁ σωλὴν ἔχει ὕψος 62 ποδῶν εἰς τὴν εἴσοδον, 203 ποδῶν εἰς τὸ μέσον καὶ 246 ποδῶν εἰς τὴν ἐξόδον. Πολὺ συζητεῖται ἂν ἡ μοναδικὴ αὕτη ὀπή εἶνε ἀποτέλεσμα σεισμῶν, καὶ ἡ δύνα-

μεις ή μορφώσαμε ταύτην θά είχε διαβρήξει την γήν έως της επιφανείας της. Πιθανόν, ούσης της πέτρας εκ γρανίτου, ότι εύρίσκετο εκεί μαλακώτερον τι στρώμα, μη άντέχον εις τας των πάγων επιθέσεις.

Πλεύσαντες έντεϋθεν διέβημεν μετ' ολίγας ώρας τόν 'Αρκτικόν Κύκλον. 'Η έσπέρα ήτο συνεφώδης και βροχερά· περίξ και πρός δεξιά είχομεν μεγαλοπρεπές πανόραμα όρέων, μεταξϋ των όποιων είδομεν τέσσαρας ύπερμεγέθεις όγκους πάγου κα- ταβαίνοντας εις τας επιθαλασσίας κοιλάδας εκ χιονοσκεπούς όροπεδίου. Περί την δεκάτην ή θέα ήτο εκ των άγριωτάτων. 'Ητο άκόμη ήμέρα, αλλά μαϋραι νεφέλαι έκκειντο εις άπείρους όγκους επί των φαλακρών των όρέων κορυφών, εν ώ βουνά τινα πλησιέστερα εις την θάλασσαν, κατάφυτα με βρύα και λειχήνας παρείχον τη παραλία πράσινον χρώμα και μαγευ- τικόν κάλλος.

Τήν θυελλώδη νύκτα εν τω εύρει 'Ωκεανω διεδέχθη βρο- χερά ήμέρα. Μετά μεσημβρίαν εισήλθομεν πάλιν έντός της των νησιδίων ζώνης, και είμεθα έκθαμβοι βλέποντες τά όρη τά πλησιάζοντα τη θαλάσση κατάφυτα με λαμπρόν χόρτον και δενδρύλλια, εν ώ τά όρη τά όπισθεν ήσαν χιονοσκεπή. Λέγεται ότι πρό τριών έβδομάδων ή εύφορος αύτη γή ύπήρ- χεν έντελώς κεκαλυμμένη υπό χιόνος και ότι μετά ένα μήνα θά μαστίζηται υπό της δριμύτητος του χειμῶνος. 'Επί της μιας όχθης ύπήρχε μεγάλη λευκή έκκλησία και τινες εύκτι- στοι οικίαι.

Τήν έπιούσαν είχομεν δι' έλπίδος ότι θά είδωμεν τόν ήλιον εν ώρα μεσονυκτίου και διά τουτο έκοιμήθημεν από της όγδότης της έσπέρας μέχρι της δεκάτης επίτηδες διά να μη εύρεθώ κεκμηκυία πρό του μεγάλου θαύματος του και κυρίου του τα- ξειδίου μας σκοπού. 'Αναβάσα επί του καταστρώματος είδον ότι έπλέομεν επί λιμνοειδή θάλασσαν, εν μέσω άμφιθεά- τρου φαλακρών χιονοσκεπών όρέων, ών ή μεγαλοπρέπεια κα- ταληπτικά από της περιστάσεως ότι είδομεν ταύτοχρόνως τέσ- σαραις μεγάλους glaciers (σωρούς πάγου). Πρός δυσμάς ο ού- ρανός ήτο βεβαπτισμένος εν λαμπροίς χρώμασιν ήλίου κατα- δύνοντος πρός τόν όρίζοντα, ούτινος τó άγνόν φώς άνιηνακλατο επί των της άνατολής νεφελών. Έκαθήμεθα επί της πρώρας και τó πλοϊον έσπευδεν ίνα εξέλθη έγκαίρως εις την άνοικτὴν θά- λασσαν, ώστε να παράσχη ήμῖν έλευθέραν την του ούρανού θέαν. 'Ολίγον κατ' ολίγον δύουσα ή του ήλίου σφαίρα, έπλη- σίασεν εις τόν όρίζοντα. Αίφνης εν ριπή όφθαλμού άνέβη, χωρίς να χάσωμεν εν δευτερόλεπτον την θέαν της. «Πως θά έπι- στρέψη εις την άνατολήν»; ήρώτησα. «Βαθμηδόν, μοι άπε- κρίθη τις, θά ύψωθῇ πλειότερον εις τόν όρίζοντα». Εισήλθον εις την αϊθουσαν, ίνα γράψω τινάς επιστολάς άνευ φωτός λυ- χνίας. Κατακλιθεΐσα δέν ήδυνήθη να κοιμηθώ επί δύο ώρας, ένεκα της του ήλίου άντακλάσεως επί του λευκού του θαλα- μίσκου τοίχου. Έγερθεΐσα τó πρωί είδον ότι είχομεν σταμα- τήσει άντικρύ της Hammerfest, βορειοτάτης της ύψηλίου πόλεως, ήτις κείται εν γραφικωτάτη θέσει μεταξϋ μικρών

πρασίνων χιονοσκεπών βουνών, έχει τρεις ή τέσσαρας εύρυχώ- ρους, λιθοστρώτους και καθαράς όδούς, διωρόφους ξυλινάς οι- κίας, ολίγα καταστήματα διά τó των διφθερών έμπορίον και φρικτήν άποφοράν από του κητείου έλαιου άναδίδει. Έπε- σκέφθημεν την έκκλησίαν και τó καλόν μικρόν ξενοδοχείον ο- νομαζόμενον «ό Βόρειος Πόλος». Είδομεν τινας Λάπωνας, μι- κροσώμους άνθρώπους, δυσειδείς τó πρόσωπον και ένδεδυμέ- νους περιεργον περικαλλῆ στολήν.

Τήν έσπέραν της ήμέρας ταύτης έφθάσαμεν εις τó Βόρειον 'Ακρωτήριο, όπερ κείται επί νήσου όνομαζόμενης Magero. 'Απεβιβάσθημεν διά λέμβων εις την ξηράν και άνελάβομεν την δυσκολωτάτην και κοπιωδεστάτην του άποτόμου βράχου άνάβασιν. Μέγα πρόβλημα ήτο τω όντι να φθάσωι τεσσα- ράκοντα άνθρωποι, έξ ών δέκα τέσσαρες κυρίαι, εις την κο- ρυφήν ενός κρημνού 1000 ποδών ύψους δι' όδοϋ σχεδόν κα- θέτου, κρατούντες καλώς σχοινίον παγόν εν τη γή διά σιδη- ρών πασσάλων. Φθάσαντες εις την κορυφήν περιεπατήσαμεν εις άπόστασιν ενός μιλίου επί χλοητρόφου όροπεδίου έως οϋ έφθάσαμεν εις την όφρυν κρημνού, από του όποιου είχομεν έ- λευθέραν την θέαν επί του 'Αρκτικού 'Ωκεανού, φανταζόμενοι ότι άπασα ή Ευρώπη και ή 'Αφρικῆ έκκειντο όπισθεν ήμῶν, βεθυθισμένων εις ύπνον των πλείστων των εν αύταις κατοι- κούντων. 'Ο βράχος οϋτος εΐνε ο βορειότατος της Ευρώπης εκ- τός έτέρου τινος πλησίον κειμένου και ύπερέχοντος αύτου τρεις πόδας. 'Αδυνατούσι γλωσσά τε και γραφίς να άφηγηθώσι τó μεγαλείον τούτου της νυκτός, ής τó φώς ήτο τó του άνεσπέρου ήλίου. 'Ητο φώς άγνόν και γαλήνιον ως τó της σελήνης, ισχυ- ρότερον όμως και ύπερφυσικόν. Προσηλώσαμεν τούς όφθαλμούς μας επί του ήλίου μέχρις οϋ αύτός έπλησίασεν εις τόν όρί- ζοντα. Φθάς εις άπόστασιν 4020' (δηλαδή 4 βαθμούς και 2 λεπτά) άπ' αύτου, επήδησεν αίφνης πρός τά άνω, και άνήλθε μετ' έκπληκτικῆς ταχύτητος. 'Η άδελφή μου παρετήρησεν ότι καταδυομένου του ήλίου, τά των ανθρώπων πρόσωπα ήσαν ώχρά, εν ώ άνατέλλοντος αύτου, ήρυθρώθησαν έλαφρώς. Και τότε άνεμνήσθη, ως εικός, της θείας του 'Ομήρου φρά- σεως «ροδοδάκτυλος ήως» ήν ο Μίλτων κατόπιν έμιμήθη (When he rosy fingeres moun) και ύπερεθαύμασα την βαθεΐαν της φύσεως γνώσιν την υπό του άθανάτου της 'Ελ- λάδος τυφλού ραψωδοϋ κεκτημένην. 'Η κατάβασίς μας από του κρημνού ήτο τωόντι φρικτή, διότι έπρεπε να κρα- τώμεν τó σχοινίον δι' άμφοτέρων των χειρών. Είς εν μέρος έζα- λίσθη και άδύνατον ήτο να χωρήσω έμπρός ή όπίσω, ότε μό- λις έσώθην, εύτυχώς βοηθηθεΐσα υπό τινος εύβρώστου ναύτου. Τό δυσάρεστον ήτο ότι οι εύρισκόμενοι όπισθεν μας έβρίπτον μικρούς λίθους με τούς πόδας των, άλλ' εύτυχώς οϋδεις έ- βλάβη. 'Επιστρέψασα εις τó άτμόπλοιον εν άρρήτω ρέμβη και συγκινήσει διέχυσα επί του χάρτου τας έντυπώσεις μου, εις στίχους.